

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhuja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

• Vredništvo in upravnništvo Komenskega (Poljske) ulice št. 10.

Cerkvena glasba in cerkveno življenje.

Glasbeni čut je človeku prirojen, in vsakdo ima vsled tega večjo ali manjšo potrebo ozirati se na-nj. Naša gledališča, koncertne dvorane, mnogoštevilna zabavišča, v katerih glasbene predstave glavni del vsopreda zavzemajo, so prenapolnjena; slavnostnega zborovanja brez glasbenega užitka si človek sploh misliti ne more. S kolikim veseljem da mnogokrat otroci in odrasli svojo glasbeno spretnost v dejanji pokažejo, je vsakteremu znano. Da, reči smemo, da je glasba človeku vedna spremljevalka po stezi njegovega življenja; postala je za-nj sila čudo velikega pomena. Dobra glasba izobrazuje duha in srce, slaba glasba pa ju kvari. Že Platon imenuje propad glasbe — propad dobre nravi. „Narod, kateremu se v glasbi vedno slabo in podlo podaja, mora poginiti,“ pravi Mendelssohn.

Preidimo zdaj posebej na cerkveno-glasbeno polje. Vsi velikani katoliške cerkve so si bili svesti blažilnega vpliva prave glasbe na človeško srce in so radi tega vsestransko skrbeli za to umetniško stroko. Sv. Avgustin je naravnost kazal na veliko razliko med staropagansko in krščansko glasbo, rekoč, da ona mehkuži ter se nagiba k sladnosti, ta pa da soglasno z glasovi prepeva slavo božjo, da dalje z milim petjem beseda božja v dušo prihaja, duša pa življenje in resnico Kristusovega nauka občuti. Že ime sv. papeža Gregorija Velikega (katerega so, kakor znano, v bolniški postelji v pevsko šolo nosili, da je mogel dečke podučevati), zadostuje, da si moremo predočiti njegovo vseobsežno delovanje na liturgično-glasbenem polji. Cerkevna zgodovina nas uči, da so bili najimenitnejši papeži ob enem tudi najmarljivejši gojitelji liturgije in glasbe. Marcel II., o katerem protestant Ranke pravi, da je v njegovi lastni osebi reformacija utelesena, je napotil Palestrino, da je ustvaril nov glasbeni zlog, v katerem sta spojena nabožen izraz in čut. Sad tega truda je ona neumrljiva mojsterska skladba, katera je še dandanes najveličastnejše delo vse cerkvene figuralne glasbe, t. j. Missa Papae Marcelli. Benedikt XIV., Pij IX. in sedanji naš sv. oče Leon XIII. so z besedo in pisanjem spričali svoje najživejše zanimanje za cerkveno petje. — Kako visoko da je sv. Filip Neri cenil učinke glasbe, razvidi se iz tega, da je svoje duhovne pobožnosti z glasbo (tako-zvanim oratorijem) združil, in so se jih pre-

bivalci rimskega mesta posebno radi udeleževali. Navdušene pesmi sv. Frančiška Asiškega in njegovih sinov frančiškanov so poslušalce naravnost očarale; starejši in novejši pisatelji, umetniki in prijatelji umetnosti soglasno poročajo o mogočnem vtisu rimske cerkvene glasbe. Göthe n. pr., kateremu je bila sicer vera deveta briga, opisuje v svojem „Laškem potovanji“ petje velikega petja v Sikstovi kapeli ter pravi: „Glasba v Sikstovi kapeli je nedosežno lepa“. O „očitanjih“ (improperia) pa je Mendelssohn pisal Zelterju: „Po mojem mnenju je ta ena najlepših skladb Palestrine, in papeževi pevci jo popevajo s posebno ljubeznijo. Tu se nahaja občudovanja vredna nežnost in soglasje v predavanju zbora. Poleg tega je pa obred jako veličasten in resnoben; v kapeli vlada najpopolnša tihota in ponavljajoči se „Svet“ pojó nenavadno krasno. Zdaj mi je pač jasno, zakaj da so „očitanja“ na Götheja največi vtis napravila; najpopolnejše je res to, če je glasba z obredi in vsem drugim v najlepšem soglasji“. Le ta tesna vzajemnost med liturgijo in glasbo more tolik vtis pouzročiti, in takrat, ko so začeli laški glasbi zvezo z liturgičnimi funkcijami rahljati, izgubil se je pomen Rima za cerkveno glasbo. Prvi povod temu je bil, da so uvedli v cerkev instrumentalno glasbo. Že opat Gerbert bridko toži v svojem delu „De cantu et musica sacra“ zastran orkestralne glasbe v cerkvi. „Kdo bi verjel, da je raba figuralne in zlasti instrumentalne glasbe, katero so pred kratkim še le v cerkev vpeljali, tako kmalu svetost in vzvišenost službe božje in religijo samo ponižala? In vse to se je zgodilo vkljub tolikim nasprotnim predpisom najvišjega pastirja sv. cerkve, vkljub tolikim sklepom cerkvenih zborov, v kojih izjavah pa zamoremo zaznati le začetek nedostatkov in pogina, kateri dandanes kot rak okoli sebe razjeda ter najsvetejše dele cerkvenega bogočastja sramoti in skruni.“

Muratori pa piše v „Starinah iz srednjega veka“ naslednje: „Zdaj naj bi morda vendar toliko bogata in različna, po raznih glasovih in godalnih ustvarjena harmonija naše glasbe ljudi presenetila! Toda brez pomisleka smem trditi, da se ne smemo nad čudovitim napredkom glasbene umetnosti toliko radovati, ne da bi ob enem pripoznali škodljivih posledkov, ki jih že rodi; kajti že zdaj vidimo, da pri nas vlada mesto moške in krepke — mehkužna glasba. Ako hočemo modri biti, je ne bomo hvalili, ker se ž njo med narodom razširja mehkužnost in npravstvena popačenost.“

Reformi cerkvene glasbe je pot uglatilo krasno delo benediktinskega opata Guéranger v Solesmes na Francoskem, naslovljeno „Cerkveno leto“, katero zopet opozarja na lepoto in vzvišenost rimske liturgije in tudi kaže, kako naj bi se reforma vršila. Središče bogoslužne glasbe je gregorijansko petje, katero se liturgičnemu okvirju bolj prilaga, kot vsaka druga vrsta glasbe.

„Za liturgične čine si ne moremo misliti petja, katero bi vsem zahtevam bolje ustrezalo, kot gregorijanski koral“, pravi duhoviti glasbeni zgodovinar Ambros. Toda to petje je plod časa, ko je vladala največja navdušenost za Boga: ono je slovesni jezik najvišje potence. „Koral stoji in propade z izvajenjem“, pravi sloveči pevski učitelj benediktinec Dom Pothier. Gregorijanski koral je le za moške in deške glasove postavljen, in le ti ga morejo izvajati, kakor zahteva njegov zlog in njegova narava.

Poleg gregorijanskega koralu so zlasti sposobne za cerkveno porabo one skladbe 16. in 17. stoletja, katere so zložene na podlagi koralu, in tudi novejše skladbe, ako se držé cerkvenega in umetniškega načela.

Gledé deških zborov nekatere zgodovinske opazke ne bodo odveč. Že v 6. stoletji so vsprejemali dečke za pevsko službo. Kot prva in izvrstna pevska šola je veljala vedno ona, katero je bil sv. papež Gregor Vel. v Rimu ustanovil ali vsaj preosnovil, in v kateri je on sam, kakor smo že povedali, v petju podučeval. Rimska pevska šola je bila vzorec za druge pevske šole, katere so se pozneje pri raznih cerkvah ustanovile. Sv. Bonifacij je zasadil pevske šole po Nemškem; Karol Vel. pa je skrbel, da so taki zavodi nastali po vsi državi. Od 10.—12. stoletja zasvetile so pevske šole v št. Galu, Mecu, Fuldi in drugod v krasni luči. Nekatere so se ohranile do današnjega dné, n. pr. v št. Galu, Solesmes, Vento. Glasbeni poduk se je po teh zavodih jako temeljito gojil. Opombe po raznih spisih nas učé, da so imeli ondi o cerkveni glasbi veliko misel, da so jo spoznali za pravo službo božjo in je niso smatrali za rokodelsko opravilo, da je in mora biti slovesna molitev. Da so pa tudi izven Italije deške zборе visoko čislali, razvidimo iz neke naredbe za dečke pri cerkvi v Parizu, v kateri se med drugim bere: „Družba dečkov, namenjenih za cerkveno petje, je tako rekoč najlepši cvet cerkve“.

S tega stališča moramo tudi mi preudarjati pomen deških zavodov. Naš narod je v marsikaterem oziru izgubil znanje o liturgiji. Mnogi menijo, da k slovesni maši celò ni treba hoditi, češ, da najkrajša maša tudi zadostuje. Gotovo zadostuje, toda taka sodba priča o popolni zmoti gledé cerkvenih smotrov; in ako po tem izreku dalje sklepamo, pridemo konečno zgolj do zasebne pobožnosti. Oglejmo si nekoliko obiskovalce slovesne maše. Tu najdemo precejšno število molivcev, kojih pobožnost — kakor odprti molitvenik kaže — se na vse drugo prej ozira, kakor na dotični liturgični čin. Ako razširimo liturgično-glasbeno oliko na dečke, bodo sedanji cerkveni pevci tudi v poznejših letih na kor prihajali, in vedno bomo imeli na razpolago dobro sestavljen moški zbor. Izboren dokaz temu nam dajó zbori katoliško-grške cerkve. Tolikrat se je že poudarjalo, da je katoliška cerkev pri prostemu človeku edina šola umetnosti. Tudi cerkvena glasba mora v najplemenitejšem smislu zopet narodna postati. Narod se mora po dobrih skladbah in njih vzornem izvajanju k višjemu vzgojiti in izobraziti. Narod se mora zopet naučiti, da bode s cerkvijo čutil; in to se bode zgodilo, kadar ga bode vplivanje liturgije in glasbe presunilo.

Gregorijanska melodija introita „Rorate coeli“ v adventu, ali „Puer natus est nobis“ o božiči, ali „Resurrexi“ o veliki noči mora mu preiti v meso in kri. Narod mora vedeti, da se pri obredih velikega petja popevajo „improperia“, bodisi Palestrinova, Vittorijeva ali kakega družega slovečega skladatelja. Narod mora zopet spoznavati popoldanske obrede, Allegrijev „Miserere“ in enake skladbe, o katerih piše protestantski glasbeni pisatelj E. Naumann: „Vse vpliva prav tako narodno, kakor umetno v srce segajoče, da zapusti v tvoji duši neizbrisljiv vtis, ako čuješ to peti na pravem kraju in si prav razpoložen“.

Vporaba orkestra v cerkvi dovedla je liturgično glasbo do popolne posvetnosti. Slavni mistik J. Görres nagovarja v enem svojih spisov ljudi 19. sto-

letja, kojih duh le po nasladnosti hrepeni, tako-le: „Umetnosti si ločil od njihovega svetega poklica ter jih spremenil v sleparstvo svoje strasti. Brez jedra, pomena in globokosti postale so posvetni otroci, službujoči svojemu programu, veternastemu in lagodnemu početju. In kadar se kdaj, kakor n. pr. glasbena umetnost, nehoté više vspnó, tedaj se čuje neumno žvenkljanje ali ples bajadér, ki ga imajo v hiši Gospodovi“. Zato moramo pritrditi slavnemu glasbenemu pisatelju (protestantu) Thibaut-u, kateri pravi: „To je moje popolno prepričanje, če rečem, da smo izgubili cerkveni zlog“.

Krepka beseda rajnkega papeža Pija IX. je obrnila cerkveno-glasbene razmere zopet na boljšo pot: „Naša najpristržnejša želja je, da bi se v cerkvi nobeno drugo petje ne nahajalo, kakor le pevski glasovi à la Palestrina, ali pa le spremljani z orglami; toda v resnobnem in strogem zlogu, kakor je v navadi po patriarhalnih in nekaterih drugih cerkvah.“

Ustanovila so se po raznih krajih Cecilijina društva z namenom propadlo cerkveno glasbo zopet povzdigniti, ž njo liturgiji služiti in tako Boga poveličevati ter narod zopet obuditi k cerkvenemu življenju. Fiat! In zgodilo se bode, kadar bodo merodajni faktorji z odločno besedo ter dejansko podporo razodeli svoje prepričanje, da je cerkvena glasba jako imeniten del cerkvenega življenja.

—r—

Narodna pesem propada.

Razne zbirke narodnih pesem spričujejo, da je naš narod nekdam rad pesmi zlagal in je prepeval. Dandanes pa se bavijo s pesnikovanjem in petjem bolj znanstveno izobraženi, katerim se pa le redkokrat posreči stvariti pravo narodno pesem bodisi gledé besedila, ali napeva. Dasi tudi pa v narodu plodovitost gledé pristnih narodnih pesem pojema, vendar se ž njimi še vedno bavijo srečni epigoni, kateri sicer ne izmišljujejo novih pesme, a vendar skrbé, da se stare ohranijo ter domá ali pod milim nebom popevajo.

Dokler je imel naš narod svoje priprosto veselje nad petjem, držal se je svojih pesem z žilavo zvestobo, držal se je besed in napeva. Le zložena pesem se je laglje pozabila, peta pesem pa se je, rekel bi, dvakrat spominu vtisnila: prvič po tekstu, drugič po melodiji, katera je že na pol pozabljene besede v spominu oživila.

Da se je narodna pesem in ž njo združeno narodno petje naglo razširjalo, pomoglo je posebno to, da so ljudje prej radi peš popotovali. Nepri-siljeno občevanje skoro vseh stanov na cesti bilo je vzrok, da se je drug od drugega kake nove pesmi naučil. Prej ljudje niso popotovali le radi tega, da pridejo do svojega cilja; marveč vživali so veselje in srečo med potom. To nedolžno veselje do petja je bilo le mogoče pri narodu, kateri je krepak in zdrav, ne meneč se za sedanja kulturna vprašanja, zavedal se je da — živi.

Naš narod je većinoma prišel ob zdravo, samorastlo veselje do petja; zdaj popevajo pevska društva, narod pa — molči. Le redkokrat se še čuje prava narodna pesem. V mestih je poulična popevka, na kmetih pa kosmata vojaška pesem izpodrinila lepe, stare narodne napeve. To je resnica; pravi prijatelj naroda pa z resno skrbjo opazuje, kako pristna narodna pesem v

naši domovini vedno bolj in bolj pojema. Le v takih krajih, v katerih moderna češ-omika še ni zniževalno vplivala na narodni čut, — le ondi se še med delom popeva.

Da narod našega časa manj poje, kot pred 50 leti, je gotovo; in to sad je današnje moderne prenagle olike. Po okolicah večjih mest pogrešamo zdaj celo daljših sprehodov, kajti ljudje nočejo več hoditi, le vozili bi se radi, zlasti po železnicah. Narodno petje se med vožnjo pač malo vjema s sopihanjem hlapona in z drdranjem vóz. In kadar se na cilji svojega izleta z jedjo in pijačo okrepčuješ, iščeš zaman kratkočasne s petjem oživljene krčme naših prednikov. Stavbeno urejene, velike restavracije se že šopirijo povsod, kamor prideš; tu pa veljá glasno petje za nedostojno. V „boljših“ mestnih gostilnah pa utegne gostilničar vsakemu, kateri njegove góste s petjem nadleguje, sam vrata pokazati. Pri delu pa je dandanes velik del naroda že sam ob sebi obvarovan, da bi si mogel čas s petjem krajšati: hrumeči stroj vzame človeškemu glasu vsak pomen in delodajalec prepoveduje (večinoma po pravici) petje, ker brez postanka delujoči stroj nepaznemu pevcu z nesrečo ali celo s smrtjo grozi. V takih okolščinah se toraj samo ob sebi razumi, da zlasti v večjih delavnicah petje med delom utihniti mora.

Pa tudi po končanem delu prepeva naš narod manj, kot prej, in tedaj — žalibože! — večinoma le v pevskih društvih. Umetno petje, ki se tu goji, nikakor ni tako, da bi povzdignilo narodno petje, marveč ga zatira. Društveni pevec izgubi naivno veselje do narodnega petja; saj zna — kakor meni — umetno peti. V resnici pa nikakor ne zna; vsaj v društvih gojeno petje narodnemu petju prav nič ne koristi. Ako zastopniki čveterih glasov niso „zbrani o pravem času“, potem o krasoti še govoriti ni. Na sprehodih ali o drugih prilikah so čestokrat le trije petjaželjni fantje skup, in ljudje, kateri so prej z veseljem prepevali kako dvoglasno narodno pesem, ki je tudi izobraženega razveseljevala, pojó zdaj — trojica, kolikor le mogoče napačno, — čveteroglasno pesem. In ako je slučajno več društvenih pevcev skup, manjka velikokrat družega basa ali družega tenora; in potem zopet ne gré, posebno, ako med njimi ni dirigenta. Drugi ljudje, kateri niso pri društvu, ne morejo in ne znajo „novih pesem“ peti, in ako so morda prej dali svojemu veselju duška z narodnim petjem: zdaj umolknejo pred trojico društvenih pevcev, kateri z nekako čudno neutrudljivostjo na dan spravijo, kar le na pol ali pa sploh ne znajo. In ako morda konečno kaka brihtna glava predlaga, da naj vsi skup zapojó kako narodno pesem, naleti pri društvenih pevcih na gluha ušesa, češ: „Te pesmi so za otroke!“

(Konec prih.)

D o p i s i.

Iz Radoljice. — Ker sem Vam zadnjič obljubil, da se kmalu zopet oglasim, naj izpolnim zdaj to obljubo ter Vam poročam, kaj se je pelo v tukajšni župni cerkvi 12., 13. in 14. t. m. to je o 40 urni pobožnosti sv. Reš. Telesa. Pri jutranjih mašah peli smo večinoma iz Slava Bogu in nekatere Foersterjeve, razun mašnih vse na čast presv. Reš. Telesu. Ob 10. uri pa je bila vselej Missa cantata in pelo se je sledeče:

V nedeljo 12. svečana: Tantum ergo, Genitori iz zvezka X Tant. P. A. Hribar. Missa in hon. s. Caecilíae A. Foerster. Introit in Com. choral, Graduale in Offertorium sem recitiral; potem smo peli kot vlogó k offertorium „O salutaris hostia?“ „Cerkv. Glasb.“ 1880.

V ponedeljek 13. svečana: Tantum ergo v hs. dur P. A. Hribar. Missa Tota pulchra es. P. A. Hribar. Offertorium Veritas mea, I. Hladnik. Introit, communio koral, Graduale recit.

V torek 14. svečana: Tantum ergo zložil A. Foerster. Missa sct. Caeciliae Ad. Kaim. Offertorium recit. zraven vlogo „Suscipiat“ Klot. Kainerstorfer. Intr. communio koral, Graduale recit. Popoldne pred blagoslovom himno, „Adoro te“. Gr. Rihar, katero so pele samo ženske 4 glasno. Te Deum A. Foerster, op. 58. Tantum ergo, P. A. Hribar.

Na Svečnico peli smo prvičrat lepo Kaimovo mašo, vlogo za Offertorium pa krasni Ave Maria od Nikel-na. Pomagali so nam taisti dan: gg. učitelj Pianecski, nadučitelj Rus in njegova gospa z Bleda in učitelj z Jesenic. Bilo bi prisostovalo še več družib gospodov, toda radi slabega vremena bili so zadržani. To je malo poročilo, katero sem Vam obljubil, zdaj naj pa nekoliko časa drugi dopisujejo, jaz pa bom njih dopise prav rad prebiral. Da bi jih veliko bilo!

Leop. Gostič.

Z Notranjskega. — Mislim, da je vsakdo izmed nas bral zadnjo številko „Cerkvenega Glasbenik“-a, da so namenjeni iti nekateri gospodje na Dunaj dné 2. marca 1899 prosit, naj bi se organistom plačeboljšale. Torej se bode vendar enkrat pričelo to zelo potrebno delo, ker tako zanemarjene plače, bi skoro rekel, nina nobeden stan na deželi, kakor ravno naš. Mnogi predpisujejo organistom pravila, kako se imajo vesti; a da bi se pa kaj brigali za njihov telesni blagor, takih je malo. Bil sem na prvi orglarski službi in tam sem imel plačila za orglanje 15 mernikov pšenice na leto. Preračunimo, kolikokrat je treba iti za to malenkost na kor in lahko sprevidimo, da ga ni nobenega dela, ki bi bilo tako slabo plačano, kakor ravno to, dasiravno se mora orglavec prej več ali manj učiti. Zraven tega je pa tudi to zelo žalostno za-nj, da mora semtertje takoj zapustiti svojo službo, véasih celó brez posebnega vzroka. Ali bi ne bilo pravilno, da za odpoved službe eden proti drugemu velja toliko in toliko časa. Izjema naj bi bila le tehten vzrok. Znano je, da pri veliko izpraznjenih službah želé nastop takoj. Prosilcev bi bilo lahko mnogo; toda ne morejo tako hitro izstopiti iz službe, nekaj ne zaradi službenih razmer, ker so plače večinoma od sv. Jurja do sv. Jurja; drugič pa tudi (ako je lepo v prijaznosti) neče tega narediti, ker bi spravil cerkev v zadrego. Ravno tako je tudi pri nastavljanju; eden ali drugi starejših organistov so na službah, ki donasajo malo plače. Kadar pa je kaka boljša služba izpraznjena, pa hitro vrine kak prijatelj organista, kateri je še le iz šole izstopil. Staremu bi pa že pripadala večja služba, ker ima že nekaj skušenj in je pa tudi bolj potreben boljše službe radi družine, katera se mu nabira. Večino naših boljših služb zasedajo gg. učitelji in mi drugi pridemo le na vrsto ondi, kjer se med seboj kaj sporečejo, ali pa g. učitelj ni zmožen orglanja. Znani so mi tudi taki, ki niso obiskovali nobene orglarske šole, ne cecilijanske, in tudi ne na učiteljski, pa imajo še prav dobre službe. Vprašam torej, kakšen red pa je pri nas? Kratko rečeno: nobenega.

Toraj prosimo Vas vse častite gg. prijatelje naše, da, kateri se mislijo udeležiti zborovanja na Dunaji, gledate, da se nam obrne kaj na bolje. Vsak stan kolikor mogoče napreduje; želeti je toraj, da se tudi za nas prekucne. Hlapci, rokodelci imajo svojega poslanca, za nas pa ne vé nihče.

Orglavec.

Iz Planine na Notranjskem. (Zakasnjeno.) — Pri nas se vrši cerkveno petje vse v pravilnem slogu. Pevskih moči je za zdaj sicer malo, a pomorem si kmalu. Vsebina petja je ta-le: Pri navadnih mašah iz Cecilije, potem iz „Slava Bogu“, od P. Angelika in Hugolina Sattnerja, vse tri zvezke. Mašne pesmi iz raznih drugih zbirk.

Latinske maše se pojó sledeče: 1.) Schutzengel-Messe od J. Schweitzer-ja op. 27. — 2.) Kind-Jesu-Messe od istega, op. 26. — 3.) Missa in honorem S. Dominici za sopran, alt in orgle, zložil Jos. Greg. Zangl, op. 77 in 4) Latinska maša za solo, dva glasa in orgle od Ant. Nedvéd-a, op. 20.

Ker opravljam tukaj samo orglarsko službo in je služba glede gmotnih razmer dosti visoka, zato lahko vežbam ter urim samega sebe in pravilni pevski zbor, nikakor pa ne trpim necerkvenega petja. Še mi rojijo po glavi nekateri izrazi brezmiselnih orglavcev, kateri so ravnokar šolo dovršili čes: „Da sem le enkrat te orglarske šole prost; zdaj sem pa že dosti izurjen“. Naj bi ti samosvestni „umetniki“ le pomislili, da človek nikoli dosti ne zna.

S. Bervar ml., orglavec.

Celje. — Vsem onim, kateri so me zastran organistovskega shoda na Dunaji pismeno povpraševali, svetujem le to, da naj brez posebnega povabila od sklicatelja g. Hausmann-a 2. marca nikdo tje ne hodi; potrpeti je treba, da se prej o tej važni zadevi še med sabo posvetujemo. Potem še-le zamoremo napraviti prošnjo za zboljšanje našega stanja. Kaj da bodo ukrenili, ali dosegli šleški organisti, se bode pozneje v „Cerkvenem Glasbeniku“ obvestilo. Jaz in več mojih kolegov smo jako radovedni, kedaj bode prišel srečni čas, da pridejo našega podpornega društva pravila, že toliko časa v prahu ležeča, vendar kedaj na beli dan. Dobro bi bilo, na dotičnem mestu malo podregati. Le pogumno naprej, sicer se vleže nujno potrebno društvo k večnemu počitku. K. B.

Od Sv. Jurija ob Taboru v Savinjski dolini. — V letu 1898. pelo se je sledeče:

I. Maše: Singenberger J. „M. Stabat Mater“; Rampis „M. Cunibert“; Foerster Anton „M. in hon. s. Caeciliae“; Fajgelj D. „Slovesna lat. maša“; Kempter op. 9. „Messe in D.“

II. Requiem: Hribar Ang. (2), Foerster, Dr. Witt (ad 1 voc. c. o.)

III. Moteti in druge lat. pesmi: Tantum ergo: Haller (op. 16), Hribar, Witt, Choral. „Jesu dulcis“, Thinnies-Witt; „Salve regina coelitus“, Jaspers; „Veritas mea“, Dr. Witt; „Domine Deus noster“, Dr. Brosig; „Adeste fideles“, A. Foerster; „Regina coeli“, J. Laharnar; „Off. in f. Nat. Dni in Missa I.“ Hladnik; „in Missa III.“, Hladnik in Fajgelj; „Off. in f. s. Stephani“, Dr. Witt; „Off. in Dom. Pentec.“; Fajgelj.

Koral o večjih praznikih.

Slovenske pesmi iz „Slava Bogu“, „Cecilije“, „Cerkv. Glasb.“ in Hladnikovih skladb. L.

Iz savinjske doline. — Marsikteremu pevovodji bi lahko rekla katoliška cerkev: „Quousque tandem abutere patientia nostra, — kako dolgo še bodeš zlorabil mojo potrpežljivost?“ In ne po krivici! Saj je še na zemlji, da, na slovenski zemlji mnogo orglavcev, ki so še pristaši one mehkužne, trivijalne, necerkvene glasbe, dasi so poučeni o resnici. Mnogo jih je, ki kažejo ali vsaj hočejo kazati svojo spretnost s tem, da igrajo na orglah valčke in koračnice. Da, celo nekdanji učenci orglarske šole spozabijo se tako, da naredo kaj takega. Kdo je temu kriv? Gotovo ne vestni in izvrstni učitelji. Kdo je torej kriv? Oni sami in pa cerkveni predstojniki, ki trpe kaj takega v božji hiši. Igrajo v cerkvi okroglo, da bi dopadli ljudem, da bi jih ljudstvo ne grajalo. Jaz imenujem to strahopetnost in klečeplazenje — ali morda ni res? — Mnogo je takih, ki se ne morejo ali nočejo povzdigniti čez nivó Štolcerjevih merodajnih (??!) skladb.

Pred letom se mi je dogodilo to-le: Vprašal sem sicer jako izvežbanega organista (bil je svoje dni jeden najboljših učencev orglarske šole), po katerem avtorju igra. Odgovori mi: „Imam jih več; ker pa tako orglanje ljudem ne dopada, igram kar na pamet, če sem vesel, bolj veselo, če pa žalosten, bolj žalostno“. Tisti dan je bil gosp. organist prav dobre volje, vsaj po igranju pri opraviilu sem sklepal tako.

Gospóda! Tako ne moremo, ne smemo naprej! Ali nimamo dosti obširne orgelske literature, ali nimamo dosti priznanih skladb za orgle? Kdor je pil medico, zdela se mu bode tudi najboljša vino kisló; — kdor se je privadil mehkužne glasbe, zdela se mu bode prava, jedernata cerkvena muzika, katero imenujemo cecilijansko, neprijetna in suhoparna. Le s časom bo spoznal njeno visoko vrednost in krasoto. — Res, da se mnogi opravičuje in deloma opraviči, češ, orgle so slabe itd.; toda kdor išče izgovorov, najde jih vedno dovolj in kdor se opravičuje, samega sebe toži.

In petje! Ne bodem govoril o onih zborih (?), ki še vedno žagajo „po starem“. Le o onih čem pisati, ki so se že povzdignili vsaj na pravo podlago, pa radi mlačnosti ne napredujejo. Slovenske pesmi se že pojejo, toda maše! Gospóda! Bolje nič nego polovičarstvo! Kdor se je trudil, da je naučil pevce glasov, naj se potruži naučiti jih tudi izgovarjanja in dinamike! Slišal sem n. pr. Gloria iz Foersterjeve maše op. 15. tako-le: lau | da | mus | te | bene | di | citus | te. Ali je to deklamacija teksta?

„Res je začetek trud, okorna beseda detinstva, — zakon narave je ta, da iz malega raste veliko.“

poje naš pesnik. Začetek je trudapoln, kdor pa vztraja do konca, dičil ga bode lep uspeh. Štiriglasnih mas ne morejo peti povsod in vedno. Zakaj so pa dvo- in jednoglasne, zakaj

so koralne? Zakaj bi se bali koral? Če bi Cerkev ne zapovedovala rabiti koral, vreden je radi svoje krasote, da ga pojemo. Ko nam pa Cerkev naroča, ga vendar nečemo! Kdor je sovražnik koral, je sovražnik umetnosti in nasprotnik Cerkve.

Tudi niso vsega krivi pevovodje, ampak mnogokrat cerkveni predstojniki. Znan mi je slučaj, da se je organistu zapovedalo rabiti le okrajšane maše, češ, da je celi tekst predolg. Usojam si vprašati, ali je tudi pri maši dovoljeno moliti le pol ali četrt „Slave“ in „Vere“. Mislim, da ne! In potem se zapove organistu krajsati „Glorio“ in „Credo“. Ali je to logično?

Nisem črnogled, da bi videl le slabe pojave, ne! Veseli me, da moram potrditi, da sem slišal že tudi lepo cerkveno glasbo! Toda dobro blago se samo hvači, napake pa se rade skrivajo; zato jih morajo drugi šibati in bičati. Take razmere vladajo v polovici fará lavantinske škofije.

Naš pesnik Jurčič poje v „Tugomeru“:

„Trd bodi, neizprosen mož, jeklen,
kedar braniti je časti in pravde
narodu in jeziku svojemu.“

Gospoda! Trdi in neizprosn, jekleni bodite, kedar branite pravo cerkveno glasbo. Proč s polovičarstvom, proč s strahopetnostjo, proč s trivijalno glasbo iz cerkve, na vsakem koru naj se blišči podoba sv. Cecilije in se glasi njeno petje Bogu na čast!

Gospôda! Poročajte pridno v naš strokovni list, kaj požete. Toda le na kratko, kakor se beró poročila v nemških listih, brez dolgega a navadno praznega uvoda in konca. „Cerkveni Glasbenik“ bo mogel potem prinašati več dopisov in to bo v našo korist.

Visokočastiti ordinarijati naj bi pa izdali jednake naredbe, kakor dunajski in skrbeti, da bi se boljše spolnovale kakor na Dunaju, kjer so v cerkvi sv. Štefana dne 2. dec. m. l. peli Mozartovo „Krönungsmesse“ brez vsega koral. Ustanovljala naj bi se dekanjska cecilijanska društva. Tako bi se naša cerkvena glasba povzdignila visoko. Vzglede nam dajejo Nemci. Gospoda! Pred vsem pa je treba resnega dela in truda! Naprej! Naprej! Nič polovičarskega! Na delo pod praporom sv. Cecilije, potem bo pa zadnje leto 19. stoletja leto preropenja cerkvene glasbe pri Slovencih!

Ločan.

Razne reči.

— Kongregacija za sv. obrede je litanije presv. Sreča Jezusovega oficijelno potrdila v prvi vrsti za škofije Marseille, Autin ter za red „Obiskanja Marijinega“ in sicer za očitno službo božjo kot molitev in petje. Gotovo se bode našlo mnogo skladateljev, kateri se bodo poprijeli novo potrjenega teksta. Za druge škofije sevéda velja še prejšnja zapoved, in se bodo te litanije smele očitno rabiti le ondi, kjer bodo škofje od S. R. C. si izprosili privoljenja.

— Jako praktična zbirka ofertorijev za celo cerkveno leto, za dva glasa in obligatno spremljevanje orgel je ravnokar pri Fr. Pustet-u v Reznu prišla na svitlo v dveh zvezkih. Prvi zvezek obsega 5 snopičev; drugi pa dva: skupaj 141 izvirnih skladb raznih skladateljev našega časa. Ta zbirka pomaga cerkvenemu pevovodji iz vsake zadrege, zato naj bi si jo vsak umislil.

— V Bologni ustanovil se je nov zavod za klasično cerkveno petje, kateri bode zlasti izvajal Palestrinove skladbe. Otvoril se je ta za Italijo prevažni zavod s „Stabat mater“ kneza glasbe.

— V lanski mednarodni razstavi v Turinu so posebno zanimale orjaške orgle, katere je izdelala ondodna tvrdka Vegessi Dozzi za cerkev St. Maria de Cuore. Glede velikosti in novosti oprave te orgle nimajo para; kajti pokrivajo ploščino 138 štirjaskih metrov; sapa prihaja iz 16 velikih mehov, katere goni močen plinov motor.

Današnjemu listu je pridana 2. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glash. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.